

snelle betaling van de wissel voorkomt problemen met hen. Het is ook een goede zaak dat het bestuur te Patna nog 6000 man salpeter heeft ontvangen, die, hoewel ze vrij vochtig was, dezelfde kwaliteit had als die die aan de Engelsen werd geleverd. Die vochtigheid moet men maar voor lief nemen. Ook is het verstandig dat er geen probleem van gemaakt is dat de leverantie 26.990 man bedroeg in plaats van de eerder te Calcutta beloofde 28.579 man. Het verschil is gering en protesten zouden zinloos zijn geweest en slechts ongenoegen hebben opgeleverd. [fol. 957] Het bestuur heeft nog enige kleine partijtjes weten in te kopen, maar zo lang de Engelsen zo vriendelijk zijn om de Compagnie het haar toekomende derde deel van de totale opbrengst te gunnen, moet men zich daar maar bij neerleggen. Er moet recht door zee gegaan worden en om geen aanstoot te geven is het bevel van verleden jaar om geen partijtjes direct in te kopen nog eens herhaald. Daar de leverantie van salpeter de helft meer bedraagt dan verleden jaar en aannemende dat er door de Engelsen inderdaad een derde deel van de totale opbrengst werd afgestaan, moet er toch opgemerkt worden dat er recentelijk naar Nederland 1.105.324 $\frac{1}{4}$ lb werd verzonden, naar Batavia 501.335 lb, of in totaal 1.606.659 $\frac{1}{4}$ lb.)

En dus de vaderlandsche petitie niet eens voldaan is geworden, terwijl tans weder twee millioenen ponden salpeter voor Nederland gevordert worden. Waarom wij de ministers gerecommandeert hebben hun uiterste best te doen om voor Nederland en India 's jaars 2.500.000 lb. meester te worden, waarin egter altoos de preferentie gegeven moet worden aan de bezorging voor Indië, met ordre om zig ter bekoming van die quantiteit in- tijds bij de heeren Engelschen te adresseeren en aan hen de nodige representatiën te doen, opdat het hen behagen mag zodanige mesures te beramen dat de portie die wij van hen te wagten hebben, een zodanige quantiteit kome te bedragen.

Fol. 957v-958v.

(Deze leverantie van salpeter is des te belangrijker daar er in de bestelling uit Nederland voor 1767, vastgelegd in de brief van 14 oktober 1765, dringend om de voldoening van de bestelde 2 miljoen pond werd gevraagd. Een extract uit de brief van 14 oktober 1765 is naar Bengalen gestuurd, waarin tevens wordt gemeld dat de salpeter die het voorafgaande jaar met de Oranjezaal van de kamer Amsterdam werd aangevoerd, [fol. 959] uitzonderlijk vuil is geweest. Dat is ook met de partij die toen te Batavia werd ontvangen, het geval geweest. Het bestuur is bevolen daartegen maatregelen te nemen. De verkoop van producten is gezien de omstandigheden tamelijk goed geslaagd. Uit de brieven van 27 augustus 1765, 11 januari en 20 maart 1766 blijkt dat bij de opeenvolgende verkopeningen te Hooghly, behalve het kwikzilver, alles is verkocht. In het totaal is op een bedrag bij inkoop van f 201.767 een winst van f 165.314 gemaakt. Daarvan is een verlies van f 6219, of 29 $\frac{1}{2}$ %, op gedeeltelijk zeer slechte arak reeds afgetrokken. Te Patna werd op f 12.566 een winst van f 22.379 gemaakt. Het is bijzonder plezierig dat de directeur het Japans staafkoper deels met een winst van 168 %, deels 178 % uit de hand wist te verkopen en het lood met 52 $\frac{3}{4}$ % winst. (fol. 960) Men heeft hem daarvoor geprezen. In zijn brief van 11 januari 1766 berichtte het bestuur dat op een partij staafkoper maar een winst van 39 $\frac{37}{64}$ % was gemaakt daar er f 58,15,- de 100 pond voor in rekening was gebracht. In Batavia is het voor rsd 30, of f 72,- het pikol, van de Japanners aangenomen. Daarom is het tegen die prijs in de boeken opgenomen, terwijl de verkoopprijs f 82,- de 100 pond is geweest. In de generale missive van 21 oktober 1766 is al op het grote gebrek aan zilver en contanten gewezen, waardoor de bestelling van 61 $\frac{1}{2}$ ton slechts in geringe mate uitgevoerd kon worden. De remedie daartegen is in die brief genoemd. Wegens de goede afzet van het koper is de bestelling van koopwaren van 300.000 lb geheel uitgevoerd. [fol. 961] Hoewel men 50.000 lb tin wilde sturen, moest het door onvoorziene omstandigheden bij 20.000 lb blijven. Wegens tekort is er slechts 10.000 lb van de bestelde 50.000 lb zink gestuurd, terwijl, daar ze niet gemist kon worden, er niets van de gevraagde 200.000 lb peper is verstuurd, zelfs niet 10.000 lb als geschenk. Alles was nodig voor de retourschepen. Er is toestemming gegeven om de peper die als geschenk beslist nodig was, uit een retourschip te halen en om op te geven hoeveel peper daarvoor